

За концептуалната рамка и необходимите промени в националното стратегическо управление

Настоящият кратък преглед на основните дефекти и необходими промени в националното стратегическо управление е провокиран от необходимостта от активизиране на обществения и експертен дебат по тези проблеми, предстоящите парламентарни избори и анонсираните предизборни ангажименти. Изразените позиции са лични, макар че отделни части на студията реферират към приети многобройни официални документи на БСК.

1. Действащият модел на стратегическо управление, оформен от „естествената“ инерция на последните 30 г., не претърпя значими промени след въвеждане на Паричния съвет и присъединяването на страната към ЕС, независимо от наложения общ формат и изисквания към част от плановите документи, произтичащи от европейското право. Неговите основни дефекти и дефицити са били обект на отделни критични анализи, официални позиции и предложения на социалните партньори, неправителствения сектор, експертната и академична общност¹. В същото време, е налице осезателна нужда от системен критичен анализ на досегашната практика, статукво и обща резултатност, от преразглеждане на модела като част от по-широк и представителен дебат, подготвителна работа и решения на отговорните институции в отговор на обществените очаквания.

2. До този момент не бяха предприети задълбочени и системни промени, вкл. поради неразбиране, некомпетентност, административна леност, липса на управленска и експертна воля, непрозрачност, фрагментирани, системно необвързани противоречиви и неамбициозни цели, липса на фокус върху основни структурни реформи за постигане на изпреварващ растеж и радикален икономически и социален обрат. Измежду основните причини е и органичната несъвместимост с възприетия модел на усвояване на публични средства. В тази връзка, са необходими задълбочени оценки, ефективни действия и гаранции за функциониране на държавната машина в контекста на основанията и тезата на редица автори за нейното овладяване (захват) във вътрешен план.² Това налага очертаване на ясна представа и инициране на адекватен отговор на сегашните и бъдещи предизвикателства, доколкото "освобождаването от захвата на държавата не е еднократен акт като спечелване на избори"³.

3. Обсъждането на проектите на Национална програма за развитие, БЪЛГАРИЯ 2030, Националния план за възстановяване и устойчивост, Интегрирания план енергетика – климат, и на ред други национални стратегически документи в предишни години, очертава за пореден път огромни дефицити в концептуалните основи, нормативната рамка, обслужващите институции, кадрово осигуряване и механизми за прилагане на ефективно национално стратегическо управление (програмиране).

4. В този смисъл, досегашните резултати и общо представяне на стратегическото управление са не просто неудовлетворителни, но трасират дългосрочна перспектива на изоставане спрямо близките страни аналози, императивите на развитието на света и ЕС⁴ и продължаващо демографско самоунищожаване⁵ при отказ на обществото или неспособност на управляващия слой да предприеме и осъществи своевременен и дълбок обрат.

¹ Виж напр. проучването на Асоциацията на организациите на българските работодатели, осъществено под общата координация на БСК - „Възможности за възстановяване, икономически растеж, заетост и догонващо развитие на Република България“ (стр. 294-298 и др.), С. 2011 г. достъпно на https://www.bia-bg.com/uploads/files/oldsite_analysis/bulgarian_industrial_association_analysis_1324353288_aobr_macroec_study_30-11-2011.pdf

² Виж напр. „Защо пленената държава се възпроизвежда?“ Д. Смилов: <https://kultura.bg/web/%D0%B7%D0%B0%D1%89%D0%BE-%D0%BF%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%B0%D1%82%D0%B0-%D0%B4%D1%8A%D1%80%D0%B6%D0%B0%D0%B2%D0%B0-%D1%81%D0%B5-%D0%B2%D1%8A%D0%B7%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B8%D0%B7%D0%B2%D0%B5/> В същото време липсва задълбочен анализ на тази проблематика във външен план.

³ Пак там.

⁴ Виж сравнението с Румъния след 2004 г. и постигнатия ръст на БВП след 1989 г. представени в „Исходни позиции и новата стратегическа рамка на развитие на българската икономика“. 2019 г. на <https://www.bia-bg.com/analyses/view/25291/>

⁵ „Ефекти на заетостта върху общата численост на населението в Р. България“. 25.11.2020 на <https://www.bia-bg.com/analyses/view/27934/>

5. Липса на адекватно аналитично и концептуално обслужване на компетентните държавни органи и администрация с приложни разработки и системни проучвания. Като една от основните функции на законодателната и изпълнителна власт, стратегическото планиране е сложен и многоаспектен процес с многобройни въздействия и ключово значение за структуриране и дългосрочно развитие на икономиката и обществото. В концептуален план от съществено значение е възприемането на водеща методология, на свързани теоретични („доктринални“), „политически“ (policy related), икономически и социални възгледи и принципи. Необходимо е също изграждане на адекватен капацитет и работещ институционален механизъм за изготвяне на задълбочени текущи и дългосрочни анализи, проучвания и прогнози, обслужващи разработването и прилагането на стратегическите документи и държавните политики. В по-общ план, това ще улесни вземането на информирани и компетентни решения, обслужващи общите, а не партикуларни или наложени под външен натиск интереси, както и ефективно изпълнение на други основни функции и отговорности на компетентните държавни органи.

Един пример в тази посока. След закриване в началото на 90-те години на Института за държавно и стопанско управление към МС и на ред други изследователски и аналитични звена в областта на икономиката, правото и държавното управление, държавната администрация в България бе оставена без собствени възможности, ресурси и институции с адекватен аналитичен и проучвателен капацитет. През 2010 г. беше закрыта и Агенцията за икономически анализи и прогнози към МФ, независимо от възраженията на БСК, с което бе сложен край на изготвянето и публикуването на относително независими официални дългосрочни макроикономически прогнози като основа на ключово значими национални стратегически документи.

В тази връзка, БСК е предлагала неколкостранно да бъдат разширени функциите на Института за публична администрация към МС като бъдат вменени съответни отговорности по изготвяне на приложни анализи, проучвания, средносрочни и дългосрочни прогнози за целите на държавното управление и стратегическото планиране. Следва да бъде възстановена и Агенцията за икономически прогнози и анализи и нейното включване като второстепенен разпоредител към МФ, МС или в състава на Института за публична администрация към МС.

В резултат, години наред редица национални и секторни документи бяха базирани върху неадекватна макроикономическа основа и неамбициозни дългосрочни прогнози, разработени извън България. Несъмнено, това е една измежду многото причини за наложения ограничен растеж, ниска конкурентоспособност, задълбочаване на продължаващия демографски и емиграционен колапс и други мащабни структурни дисбаланси.

6. Ключово значими дългосрочни стратегически документи (Интегрирания план енергетика – климат до 2030/2050 г., Национална транспортна стратегия до 2030 г., Националният план за възстановяване и устойчивост, Национална енергийна стратегия, 2011 г. и др.) стъпват върху модела PRIMES на Атинския технически университет, който рамкира средногодишен ръст на БВП за България до 2030-2050 г. от около 1,4 %. Не правят изключение и последните опити на неправителствени организации да изготвят „алтернативни“ сценарии за безвъглероден преход⁶, които да залегнат в плановете за т. нар. региони в преход. От друга страна, декларираната амбициозна цел за постигане 75% БВП на ж. по ППС през 2030 г. спрямо средното равнище на ЕС в проекта на НПР България 2030 е в драстично противоречие с макроикономическата основа на изброените по-горе стратегически документи, независимо от своевременно обявените многобройни възражения и позиции на БСК и други организации.

7. Без да се влиза в по-задълбочен анализ на последиците от възприемането на този подход, следва да се подчертае острата необходимост да бъдат отчетени по ясен и категоричен начин дългият хоризонт, императивите на досегашния тренд, произтичащите изводи за характера и качеството на дългосрочното целеполагане и избора на работещи политики и инструменти при изготвяне на стратегическите документи, рамкиращи бъдещето развитие на страната. В конкретен план, през последните 30 г. БВП на България е нараснал в реално изражение с не повече от 15%⁷ спрямо 60% за ЕС. България е глобален лидер с 50% намаление на емисиите на парникови газове спрямо 1988 г. (базова за България по т. нар. Протокол от Киото) при 20% снижение общо за ЕС, спрямо 1990 г. В същото време, сме на първите места в света по намаляваща численост на населението и работните места с отбелязан спад от около 30% за същия период.

8. Липса на адекватна правна рамка на националното стратегическо планиране.⁸ Съвсем немаловажна част от разрешаването на този проблем е и своевременната законова регламентация на

⁶ <https://csd.bg/bg/publications/publication/accelerating-the-energy-transition-in-bulgaria-a-roadmap-to-2050/>

⁷ <https://www.bia-bg.com/analyses/view/25291/>

⁸ Виж становище на БСК на <https://www.bia-bg.com/standpoint/view/25330/>

задължителното обсъждане на всички основни стратегически документи в ресорните парламентарни комисии в хода на тяхното разработване и приемане от МС.

9. Необходимост от адекватно информационно осигуряване на основните области на политики, изграждане на големи масиви от данни, активен междурегистров обмен на данни и интеграция на електронните регистри, използване на възможностите на изкуствения интелект на основата на водещ чужд опит, осигуряване на обществен достъп до агрегирани масиви от данни и агрегирана информация. Тук ще спомена успешния, но изнурителен опит на БСК, отнел повече от 8 г. за въвеждане на (ежемесечно) идентифициране на наетите лица по населени места чрез еднократно включване на код по ЕКАТТЕ в уведомленията за трудовите договори, подавани от работодателите. С това бяха създадени възможности за интегриране с регистъра на осигурените лица и получаване на аналитични и синтетични данни по многобройни критерии за целите на политиките по заетост, регионалната кохезия, демографска и миграционна политика, вкл. ежемесечна информация за разпределение на трудовите възнаграждения и наетите лица по населени места, общини, области и региони за планиране, икономически дейности, заемани длъжности, възраст, образование, адекватно прогнозиране потребностите от работна сила, подобрен контрол над сивия сектор и недеklarирания труд, трудова и социална интеграция на огромни контингенти от лица в неравностойно социално положение, ускоряване внедряването на т.н. Е-правителство и редица други съпътстващи мащабни позитивни ефекти. В същото време, остават неизползвани възможностите за интеграция с други масиви от данни за индивидуалния електронен образователно квалификационен профил, здравен статус и ред други, поради общото забавяне на т. нар Е-правителство⁹.

Подобен проблем стои и на равнище ЕС, доколкото липсва дори първоначално „картиране“ (mapping) на съществуващите в отделните държави-членки електронни административни регистри, оценка за съвместимост на използваните приложения и реквизити и др. Такава стъпка по отношение на социалната проблематика ще бъде предприета в следващия четиригодишен период на проучвания и анализи на Еврофондацията, базирана в Дъблин, оглавена наскоро от г-н Ивайло Калфин, заявил амбиции в тази посока. Независимо от това, общият напредък в тази сфера в ЕС и скорост на промените остават очевидно изключително ниски и незадоволителни.

10. Осигуряване на пълна прозрачност на целия процес на стратегическо планиране и управление (първоначално планиране, приемане, изпълнение, мониторинг, текущ и общ контрол за ефективност и ефикасност), на междинните и крайни резултати, вкл. внедряване на Интернет платформа за текущи (инвестиционни) проектни предложения, предвиждани мерки и структурни реформи (национални планови документи, програми за реформи и др.) и гарантиране на обратна връзка с институциите на гражданското общество. Следва да бъде осигурен общ формат за внасяне на предложения от всички заинтересованите страни, като се обособят дълъг, среден и къс списък в зависимост от фазите на проектна готовност (зрялост), селективна оценка по избрани ключови индикатори и целеви стойности (принос към новопроизведената добавена стойност, работните места, намаляване на емисиите на парникови газове, ресурсна ефективност и др.), етап на разработване и изпълнение и др.

11. Фокус и ефективен контрол върху основните структурни реформи и повишено качество на институциите, в т.ч. идентифициране на работещи решения в съдебната система, противодействие на корупцията и организираната престъпност, подобряване на регулаторната среда, оползотворяване на предимствата от присъединяването към Еврозоната, ускорена и добре обмислена стратегия за декарбонизация на икономиката и други ключови приоритети. Адекватно мащабиране и разпределяне на планираните реформи и инвестиционни проекти по основни области на политики.

12. Недопускане на разпиляване на ограничения административен и финансов ресурс върху множество дребномащабни мерки и инвестиционни приоритети или на крупни проекти с дребномащабен краен ефект, което неизбежно води до дефокусиране, фрагментация, загуба на посока, скорост и способност за ефективен контрол върху текущото изпълнение, постигане на синергия и мултипликация на ефекта и крайните резултати, до улесняване на корупционните механизми и клиентелистки мрежи.

13. Опитът за управление на големи социално икономически кризи показва фокус върху малко на брой контролируеми крупномащабни реформи и проекти със значителен дългосрочен ефект върху икономиката, заетостта, иновациите във всички обществени сфери и разширяване на перспективите за бъдещ просперитет (напр. Новия курс и политиката на големите проекти на Рузвелт - строежа на язовири и магистрали, налагането на златния стандарт чрез централизация на златните резерви и др.). Не става дума само за необходимостта от интервенции за възстановяване на икономиката свързани с пандемичната криза, а преди всичко за радикален обрат продиктуван от демографските императиви,

⁹ Виж напр.: <https://www.bia-bg.com/standpoint/view/23410/> <https://www.bia-bg.com/standpoint/view/23393/> <https://www.bia-bg.com/news/view/14877/>

минаването на по-висока скорост на конвергенция, зеления, енергиен и дигитален преход. Това разбира се не означава, че по-ниските нива на управление (области, общини, области на секторни политики) трябва да бъдат ограничени или лишени от правомощия и ресурси за управление на инвестиционни проекти, административни мерки и интервенции. По-скоро обратното, необходима е адекватна децентрализация публичния ресурс и алокиране на средства, пълна прозрачност при избора и управлението на проекти с висока добавена стойност за местната общност, групи общини и регионите.

14. Обоснован подбор на основни международни рейтингови класации, сравнителни анализи и използване на адекватни ключови управляващи параметри и целеви (benchmark) стойности. В ред случаи и сега това е част от използваната аналитична база и сравнителни целеви индикатори. Общото впечатление обаче е за липса на системна обвързка, на ясен метод и аргументация, стоящи зад направения избор, за използването на обоснован, разумен минимален управляем брой на използваните набори и целеви управляващи индикатори (key performance indicators) в отделните области на политики, нива на конкретизация, управление, проследяване, отчетност и последващ контрол.¹⁰

Един пример за механично възприемане на отделени индикатори в национални стратегически документи са т. нар. цели на ООН за устойчиво развитие и стоящите зад тях индикатори. Например, предложеният т. нар. „екологичен отпечатък на Световната мрежа за екологичен отпечатък“ (Global environmental footprint network) „стои“ върху остаряла авторска концепция, чиято методология е критикувана многократно, вкл. от авторитетни държавни агенции на Великобритания¹¹, в проучвания на ЕП, ЕК и водещи анализатори¹². Констатиран са редица пропуски и ограничения в обхвата, непрозрачни източници на данни и ненадеждни допускания /условности/, поради което ЕК го изключи още преди 13-14 г. от по-нататъшната си работа за развитие на продуктови стандарти и регулации.

15. Необходимост от осигуряване на адекватен, системно обвързан микс и баланс между структурни мерки и реформи (институционални, промени в правната уредба и др.) и фокусирани инвестиционни проекти, и тяхното времево фазиране в основните области на политики. Очевидно част от инвестиционните проекти ще улеснят прилагането на ключови реформи, а други ще имат относително самостоятелен принос като част от инвестиционни приоритети за развитие на национално, секторно или регионално ниво. Основно внимание и необходимост от корекция заслужава възпроизвеждащия се с години формализъм, липса на амбициозност и дребно мащабен подход при изготвяне на ежегодните национални програми за реформи, и ред други актуални примери – напр. липсата на обвързка между предложените инвестиционни проекти и формулирани фокусирани структурни реформи в проекта на Национален план за възстановяване и устойчивост в неговия първия и втори вариант.

16. Обвързване на стратегическото управление с планирането на публичните финанси и държавния бюджет, законова регламентация на параметрите и ограниченията на дискрецията на изпълнителната власт спрямо приетия държавен бюджет.¹³

17. Необходимо е спешно да бъде прокарана законодателна инициатива, регламентираща класификацията и кодификацията на основните области на политики и свързаните с тях програми, инвестиционни проекти и водещи структурни реформи. Понастоящем класификацията на отделните области на политики се регламентира с отделни решения на МС, основно за целите на ежегодното бюджетно планиране по първостепенни разпоредители с бюджетни средства. Приемането на това предложение ще създаде ясен ред на процесите и координация при изготвяне, съгласуване, йерархична съподчиненост и демаркация между съдържанието на всички стратегически документи (цели, приоритети, проекти), между отговорностите на координиращите държавни органи, вкл. по досегашните оперативни и други програми, приети в изпълнение на задълженията от членството в ЕС.

18. Изчерпателното посочване (класификация) и кодификация на областите на политики ще осигури също обвързване и съвместимост на средносрочните бюджетни прогнози, проектите на държавен бюджет и на програмните бюджети на първостепенните разпоредители с приетите цели и приоритети в основните стратегически документи, вкл. на тези, определящи хоризонтални и секторни политики. Ще бъдат

¹⁰ Виж напр. становище на БСК на <https://www.bia-bg.com/standpoint/view/27447/> и <https://www.bia-bg.com/standpoint/view/26128/>

¹¹ A review of recent developments in, and the practical use of, ecological footprinting methodologies A research report completed for the Department for Environment, Food and Rural Affairs by Risk & Policy Analysts Ltd. DEFRA. 2007.

¹² Ecological footprinting. Final Study. European Parliament. Directorate A Division Industry, Research and Energy. 2001, стр. 27, 39-40; Analysis of Existing Environmental Footprint Methodologies for Products and Organizations: Recommendations, Rationale, and Alignment. EC/JCR. 2011; Joumard R., Gudmundsson H. (Editors) et al. 2010. стр. 239, 240-243 и др.

¹³ Виж напр. „Само за месец правителството изхарчи рекордните 7.7 млрд. лв.“ Л. Дацов на <https://www.segabg.com/category-observer/samo-za-mesec-pravitelstvoto-izharchi-rekordnite-77-mlrd-lv> и многобройни публикации по същата тема на покойната проф. Хр. Вучева.

кодифицирани всички проекти, изпълнявани на национално ниво, и максимално ограничено (елиминирано) дублиращото финансиране с публични средства (държавен бюджет, извънбюджетни фондове и сметки, от ЕС) в изпълнение на приетите общи и декомпозирани (конкретни) цели и приоритети. Ще бъде улеснена общата координация в хода на изготвянето, съгласуването, изпълнението, надзора и финансовия контрол на националните, секторните и регионални програми, и повишена ефективността и ефикасността на разходване на бюджетни и други публични средства. Ще бъдат подобрени възможностите за въздействие на публичните проекти и разходи върху ускоряване на растежа на БВП, създаването на нови и качествени работни места, намаляване въглеродния и енергиен интензитет, повишаване на общата конкурентост, осъществяване на набелязаните структурни реформи в основните области на политики и други специфични цели.

19. Отчитане на външния контекст. Естествено националното стратегическо управление е мислимо и възможно в рамките дефинирани от суверенитета на основните решения и поетите външни политически и международни правни ангажименти. В същото време, следва да си даваме ясна сметка, че редица стратегически решения през последните 30 г. са вземани извън България или поне под осезаем, а в част от случаите, вероятно и в условия на непреодолим външен натиск. Такива са напр. предшестващите обстоятелства около обявяване на мораториума върху плащанията по външния дълг, въвеждането на Паричния съвет и свързаните ултимативни условия за затваряне на над 100 структуроопределящи предприятия и техните стотици, вероятно над хиляда местни доставчици и контрагенти, на търговски банки в далеч не критично финансово състояние, реформите на пенсионно осигурителния и здравен модел, здравеопазването и образованието, дългосрочните договори във въглищната енергетика, затварянето на 3-4 блок на АЕЦ Козлодуй, перипетиите около Южен и Турски поток и ред др. Без съмнение, част от тях можеха да бъдат избегнати или възприети алтернативни модели и решения, видимо от опита, постиженията и скоростта на икономическа и социална конвергенция на страните аналози.

20. Вграждане на адекватна обратна връзка в управленския модел - изготвяне на алтернативни сценарии и резервни планове, периодична актуализация на стратегическите цели, мерки, реформи и ключови инвестиционни проекти и финансиране при настъпване на значителни промени във вътрешната и външна среда, активни комуникации и осигуряване на обществена подкрепа.

21. За финансирането. От години е очевидно, че публичните средства (на бюджета, ЕС, заемни, двустранна помощ) не отговорят на мащаба на потребностите и структурните дисбаланси, които следва да бъдат атакувани. В тази връзка остава неоползотворен потенциала на частните инвестиции с национален и външен произход, концесионирането и секюритизацията на крупни инфраструктурни проекти, забавени с десетки години. Присъединяването към Еврозоната дава шанс за предприемане на осезаеми реформи в регулаторната среда и институциите, за провеждане на надеждна фискална и макропруденциална политика ограничаваща общия финансов риск и още по-мащабни злоупотреби с публични средства, за обръщане на посоката на трансфера на реално произведената добавена стойност и нейното включване по ефективен начин в инвестиционния и текущ оборот. Следва да бъде предприет задълбочен преглед на публичните предприятия, инвентаризация на активите, оценен и визуализиран (за обществото) техният принос, за което БСК е настоявала нееднократно в свои официални позиции.¹⁴

22. „Отглеждане“ - култивиране на широка кадрова основа, на компетентен и мотивиран национален експертен и управленски слой чрез целенасочено образование, възпитание, позитивна селекция, рекрутиране, тестване, кадрово разполагане и развитие в образователната система¹⁵, държавната администрация, частния и неправителствен сектор, основани преимуществено върху доказани постижения (меритокрация), експертност, поколенческа приемственост и институционална памет. От съществено значение е повишаване на критериите за академично и служебно израстване, осигуряване на достъп до съвременното знание, доктрини и разпознаваеми авторитети в концепциите и практиката на националното стратегическо управление, интензивен академичен дебат между преподаватели, експерти в администрацията и бизнеса, при отхвърляне на всякакви необосновани ограничения, свързани с избора на концепция, доктрина, „идеологем“, партийно политическа принадлежност и др., насърчаване на ежегодни летни младежки научни школи, публикации, портали за информационен обмен, бази данни и др.

23. За двигателя на промените. По дефиниция, в противоречивото взаимодействие между (развиващата се, все още неукрепнала) демокрация и националното стратегическо управление, основни играчи са водещите политически партии, органите на законодателната и изпълнителна власт,

¹⁴ <https://www.bia-bg.com/standpoint/view/23297/>

¹⁵ <https://www.bia-bg.com/service/view/18167/>

професионалния слой в държавното управление, академичната и експертна общност, социалните партньори и неправителствен сектор.

24. В този контекст от години се възпроизвежда дефектен институционален модел, доколкото броя на съществуващите консултативни и координационни съвети към изпълнителната власт, натоварени с общосистемни функции и отговорности за стратегическото управление е изключително голям.¹⁶ В редица случаи липсва ясна демаркация на обхвата на обсъжданата проблематика и вземани решения, дублират се функции и институции, размиват се отговорности, не се провеждат с години заседания на съответните органи. Това поставя под риск отделните области на политики, пада ефективността и ефикасността на т. нар. програмно бюджетирание, ориентирано към резултати и общото представяне на компетентните държавни органи (първостепенни разпоредители с бюджетни средства), нарастват организационната ентропия и заетите в държавното управление, дублират се и се усложнява прилагането на отделните административни и регулаторни режими, увеличават се корупционните възможности, практики и клиентелистки мрежи и др.

25. Това налага своевременно предприемане на задълбочен преглед и мерки за ефективна консолидация на координиращите структури и съвети след внимателен анализ на основанията за тяхното създаване, реално изпълнявани функции и постигнати резултати и възможността за интегриране и демаркация на функциите. При първи поглед това предложение може да изглежда като уклон към неоснователна централизация (която и понастоящем е в излишък), но неговият смисъл е точно в обратната посока – отпадане на дублиращи се функции, равномерно и ефективно разпределение на отговорностите, разтоварване на управленския връх от несвойствени функции, улесняване на мониторинга и контрола за ефективност и ефикасност на изпълнението и крайните резултати, овладяване на дългата перспектива и адресиране на основните структурни дисбаланси. Сходна ревизия следва да бъде предприета и по отношение на част от консултативните съвети, ангажирани със секторните политики.

26. Паралелно с консолидацията и преформатирането на общосистемните и секторни консултативни органи към изпълнителната власт е необходимо формиране на достатъчно влиятелен контрапункт, център (think tank) на гражданското общество с висок капацитет, извън изпълнителната и законодателната власт с аналитични, наблюдаващи (мониторингови), информационни и „координиращи“ (в конкретно ограничен смисъл), и други функции, в т.ч. финансиране и анонсиране на проучвания, конкретни разработки, оценки, стипендии, докторантури, научен обмен и други, свързани с националното стратегическо управление.

27. Такава функционалност би могла да бъде развита от нарочно създадена неправителствена организация с водещо участие и при осигурено единодействие на досегашните Президенти на Републиката, бивши висши държавни служители с доказана експертиза и принос, водещи представители академичната общност и др. За целта е необходимо осигуряване на адекватен статут, уплътняване на изпълняваните функции и отговорности, и най-вече постигане на разпознаваеми аналитични резултати и осезаемо въздействие за приемане и изпълнение на информирани решения от държавния връх. Това ще даде нужното отдалечаване от кратковременния хоризонт и мандатност на изпълнителната и законодателната власт, от текущото политическо злободневие като осигури относителна независимост от вътрешен и външен натиск, осигуряване на прозрачно финансиране от национално отговорния капитал, мобилизация на наличната експертиза, на обществена подкрепа и енергия. Необходима е и съответна ангажираност от страна на Президентството, Икономическия и социален съвет, социалните партньори, БАН, академичната и експертна общност.

Списъкът с оценените дефекти и предложения в настоящия преглед може да бъде оспорен, удължен и/или модифициран съществено. Несъмнено е обаче, че общественият и експертен дебат за бъдещето на националното стратегическо управление следва да бъде интензифициран и разширен, а постигнатите резултати и изводи да провокират своевременни, добре обмислени и комуникирани ключови реформи в сегашния управленски модел.

¹⁶ https://saveti.government.bg/web/guest/home?p_p_id=councilsreports_WAR_councilsreportsportlet&p_p_lifecycle=1&p_p_state=maximized&p_p_mode=view&p_p_col_id=column-3&p_p_col_count=1&councilsreports_WAR_councilsreportsportlet_redirect=%2Fweb%2Fquest&councilsreports_WAR_councilsreportsportlet_action=report1